

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

PATRICK MODIANO

Micuța Bijou

Traducere din franceză de
DAN RĂDULESCU

HUMANITAS
fiction

Redactor: Daniela Ștefănescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la Fedprint

PATRICK MODIANO
LA PETITE BIJOU
© Éditions Gallimard, 2001
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2014,
pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Modiano, Patrick
Micuța Bijou / Patrick Modiano; trad. din lb. franc.
de Dan Rădulescu. – București: Humanitas Fiction, 2014
ISBN 978-973-689-832-7
I. Rădulescu, Dan (trad.)
821.133.1-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Pentru Zina

Pentru Marie

Toate personajele acestei cărți sunt fictive
și nu pot fi în nici un fel asociate
cu persoane care au existat.

Trecuseră vreo doisprezece ani de când nu mi se mai spunea „Micuța Bijou“ și mă găseam în stația de metrou Châtelet la ora de vârf. Mă aflam în mulțimea din culoarul acela nesfârșit, pe covorul rulant. O femeie purta un mantou galben. Culoarea mantoului îmi atrăsese atenția și o vedeam din spate, pe covorul rulant. Apoi a luat-o în lungul culoarului, acolo unde este indicat „Direcția Chateau-de-Vincennes“. Stăteam acum nemișcați, înghesuiți în mijlocul scării, așteptând deschiderea porțițelor batante. Se afla alături de mine. Atunci i-am văzut fața. Asemănarea acestei fețe cu cea a mamei mele era atât de izbitoare încât m-am gândit că era chiar ea.

Îmi revenise în memorie o fotografie a mamei mele, una dintre cele câteva pe care le păstrasem. Fața ei este luminată, ca și cum un proiector ar fi făcut-o să răsară din noapte. Am simțit totdeauna o sifală în fața acestei fotografii. În visele mele, era de fiecare dată o fotografie antropometrică

pe care mi-o întinde cineva – un comisar de poliție, un angajat de la morgă – ca să pot identifica această persoană. Dar rămâneam mută. Nu știam nimic despre ea.

S-a așezat pe una din băncile din stație, la distanță de ceilalți care se îmbulzeau pe peron în așteptarea garniturii. Nu era nici un loc liber pe bancă, alături de ea, și stăteam în picioare, mai în spate, rezemată de un distribuitor automat. Croiala mantoului fusese cu siguranță elegantă altădată, iar culoarea îi dădea o notă de fantezie. Părea că ignoră ce era în jurul ei și m-am întrebat dacă avea să rămână acolo, pe bancă, până la ora ultimului metro. Același profil ca al mamei mele, nasul atât de special, cu vârful ușor ridicat. Aceiași ochi de culoare deschisă. Aceeași frunte înaltă. Părul era mai scurt. Nu, nu se schimbase prea mult. Părul nu mai era atât de blond, dar oricum nu știam dacă mama mea fusese într-adevăr blondă. Gura i se strângea într-o cută de amărăciune. Aveam certitudinea că era ea.

A lăsat să treacă o garnitură. Peronul era gol de câteva minute. M-am așezat pe bancă lângă ea. Apoi peronul era iarăși invadat de o mulțime compactă. Aș fi putut începe o conversație. Nu găseam cuvintele potrivite și era prea multă lume în jurul nostru.

Era gata să adoarmă pe bancă, dar, pe când zgomotul garniturii ce sosea era de-abia o vibrație îndepărtată, s-a ridicat. Am urcat în vagon, în spațele ei. Eram despărțite de un grup de bărbați care vorbeau foarte tare. S-au închis ușile și atunci m-am gândit că ar fi trebuit – cum făceam de obicei – să iau metroul în direcție opusă. În stația următoare am fost împinsă pe peron de șuvoiul celor care ieșeau, apoi am urcat din nou în vagon și m-am apropiat de ea.

În lumina vie părea mai bătrână decât pe peron. O cicatrice îi brăzda tâmpla stângă și o parte a obrazului. Ce vârstă putea să aibă? Cincizeci? Și ce vârstă în fotografii? Douăzeci și cinci? Privirea era aceeași ca la douăzeci și cinci de ani, limpede, exprimând un fel de mirare sau o teamă vagă și se înăsprea dintr-odată. Întâmplător a poposit asupra mea, dar nu mă vedea. A scos din buzunarul mantoului o pudrieră pe care a deschis-o, a apropiat oglinda de față și și-a trecut degetul mic al mâinii stângi pe colțul pleoapei, ca și cum ar fi măturat un gunoi din ochi. Metroul prindea viteză, a fost o zdruncinătură, m-am apucat de bara metalică, dar ea, ea nu și-a pierdut echilibrul. Rămânea impasibilă, privindu-se în pudrieră. La stația Bastille au reușit de bine de rău să se urce toți și ușile s-au închis cu greu. Avusese

timpul să-și pună la loc pudriera înainte de năvălirea celorlalți în vagon. La ce stație avea să coboare? O voi urma până la capăt? Era într-adevăr necesar? Trebuia să mă obișnuiesc cu ideea că locuia în același oraș ca mine. Mi se spusese că murise demult, în Maroc, și nu încercasem niciodată să aflu mai mult. „Murise în Maroc“, una dintre acele fraze care datează din copilărie și a căror semnificație nu se înțelege prea bine. Doar sonoritatea acestor fraze îți rămâne în memorie ca unele cuvinte ale cântecelor care mă înfricoșau. „Era un mic vapor...“ „Murise în Maroc.“

În actul meu de naștere era menționată data nașterii ei: 1917, și ea pretindea că pe timpul fotografiilor ar fi avut douăzeci și cinci de ani. Pesemne însă că încă de pe atunci mințise asupra vârstei și că falsificase actele pentru a se întineri. Și-a ridicat gulerul mantoului ca și cum i-ar fi fost frig, cu toate că în vagonul acela eram înghesuiți unii în alții. Am văzut că marginea gulerului era complet roasă. Oare de când purta mantoul acela? Din epoca fotografiilor? Din cauza asta galbenul era spălăcit. Urma să ajungem la capătul liniei și, de-acolo, un autobuz ne-ar fi dus într-o suburbie îndepărtată. Era momentul când aș fi putut s-o abordez. După Gare de Lyon era mai puțină lume în vagon. Din nou privirea îi căzu asupra mea, dar era una din acele priviri pe care călătorii le

schimbă automat. „Ți-amintești că mi se zicea Micuța Bijou? Dar și tu, în vremea aceea, aveai un nume fals. Și chiar un prenume fals care era Sonia.“

Eram așezate acum una în fața celeilalte pe banchetele cele mai apropiate de ușă. „Încercasem să te găsesc în cartea de telefon, am și sunat la cele patru sau cinci persoane care purtau numele tău adevărat, dar nu auziseră niciodată nimic despre tine. Îmi spuneam că într-o bună zi ar fi trebuit să ajung în Maroc. Era singurul mijloc de a verifica dacă muriseși sau nu.“

Vagonul se golise după stația Nation, dar ea, tot pe banchetă în fața mea, cu mâinile împreunate și cu încheieturile care depășeau mânecile cenușii ale mantoului. Mâini goale, fără nici un inel, fără nici o brățară, mâini cu pielea crăpată. În fotografii avea brățări și inele – bijuterii masive cum se purtau în epocă. Dar astăzi, nimic. Închisese ochii. Încă trei stații și am ajunge la capătul liniei. Metroul va opri la Château-de-Vincennes, și eu mă voi ridica ușurel și voi ieși din vagon, lăsând-o adormită pe banchetă. Mă voi urca în celălalt metrou, cu direcția Pont-de-Neuilly, cum aș fi făcut dacă n-aș fi remarcat adineauri mantoul acela galben, în culoar.

Garnitura s-a oprit încet în stația Bérault. Deschisese ochii care-și recăpătaseră sticlirea aspră. A

aruncat o privire asupra peronului, apoi s-a ridicat. Mergeam din nou în urma ei, de-a lungul culoarului, dar acum eram noi două singure. Atunci am remarcat că purta papuci din aceia împlețiți în formă de șosete numiți *panchos*, ceea ce îi accentua umbletul de fostă dansatoare. Un bulevard larg, mărginit de imobile, de-a lungul lizierei Vincennes și Saint-Mandé. Se lăsa noaptea. A traversat bulevardul și a intrat într-o cabină de telefon. Am așteptat să se schimbe de câteva ori culorile semaforului și am traversat și eu. În cabina telefonică i-a luat ceva timp să găsească banii potriviți sau o fisă. M-am prefăcut că sunt interesată de vitrina magazinului celui mai apropiat de cabină, o farmacie pe fațada căreia era afișul acela care mă îngrozea în copilăria mea: diavolul care suflă foc pe gură. M-am întors. Forma un număr de telefon, încet, ca și cum ar fi făcut-o pentru prima oară. Ținea receptorul cu amândouă mâinile, lipit de ureche. Dar numărul nu răspundea. A închis telefonul, a scos o hârtiuță dintr-un buzunar al mantoului și, în timp ce rotea cadranul cu degetul, nu-și lua ochii de pe hârtiuță. Atunci m-am întrebat dacă avea un domiciliu pe undeva.

De data asta îi răspunsese cineva. Prin geam i se vedeau buzele mișcându-se. Ținea receptorul tot cu amândouă mâinile și din când în când dădea

din cap, ca și cum își concentra atenția. După mișcările buzelor vorbea din ce în ce mai tare, dar această vehemență se calma treptat. Cui putea ea să-i telefoneze? Printre puținele obiecte care-mi mai rămâneau de la ea, în cutia de metal pentru biscuiți, o agendă și un carnet de adrese datau din epoca fotografiilor, de pe vremea când mi se spunea Micuța Bijou. Când eram mai tânără, nu am fost niciodată curioasă să cercetez agenda aceea și carnetul acela, dar de câțeva vreme, seara, le răsfoiam. Nume. Numere de telefon. Știam bine că era inutil să le formez. Nici nu aveam chef, de altfel.

În cabină, continua să vorbească. Părea atât de cufundată în această conversație că mă puteam apropia fără să fiu remarcată. Puteam chiar să mă prefac că aștept la rând pentru telefon și să prind prin geam câte o vorbă care m-ar fi putut face să înțeleg mai bine ce devenise femeia aceasta în mantou galben și în papuci împlețiți. Dar n-auzeam nimic. Poate că îi dădea telefon unuia dintre cei ce se aflau în carnetul de adrese, singurul pe care nu-l pierduse din vedere, sau care nu era mort. Deseori cineva rămâne prezent tot timpul vieții tale, fără să reușești vreodată să-l descurajezi. Te cunoscuse în momentele fericite, dar, mai târziu, te va urma în mizerie, tot atât de admirativ,

singurul care mai crede în tine, singurul care-ți stă alături neclintit. Un vagabond ca și tine. Un câine bun, credincios. Un veșnic țap ispășitor. Încercam să-mi închipui cum arăta omul acesta, sau femeia aceasta, de la celălalt capăt al firului.

A ieșit din cabină. Mi-a aruncat o privire indiferentă, la fel ca în metrou. Am deschis ușa cu geam a cabinei. Fără a strecura o fisă în aparat, am format un număr, la întâmplare, așteptând-o să se depărteze puțin. Țineam telefonul la ureche, și nici nu avea ton. Tăcerea. Nu puteam să mă hotărâsc să închid.

A intrat în local, alături de farmacie. Am șovăit dacă s-o urmez sau nu, dar mi-am zis că nu m-ar remarca. Ce eram și una, și alta? O femeie de vârstă nedeterminată și o fată, pierdute în mulțimea din metrou. Nimeni n-ar fi putut să ne deosebească din această mulțime. Și, când ieșiserăm la suprafață, eram asemenea miilor și miilor de oameni care se întorc seara în suburbia lor.

Era așezată la o masă din fund. Blondul cel bucălat de la tejghea îi adusese un pahar de *kir*. Ar trebui văzut dacă venea aici, în fiecare seară, la aceeași oră. M-am hotărât să țin minte numele localului. Calciat, Avenue de Paris, 96. Denumirea era scrisă pe geamul ușii, în arc de cerc și cu litere albe. În metrou, pe drumul de întoarcere, repetam denumirea și adresa ca să le pot ține minte.